

ÕPETAJA EDGAR HARK

Virve-Aino Nuka

Noorusaeg

Edgar Hark sündis 8. oktoobril 1908 Tartus. Kuna perekonna alaline elukoht oli tol ajal Peterburis, siirdus ema ühe kuu vanuse pojaga sinna. Rahapajas meistrina töötava pereisa teenistus oli hea, seetõttu möödusid E. Hargi varane lapsepõlv ja esimesed kooliaastad Peterburis Eesti Haridusseltsi algkoolis kuni Esimese maailmasõja puhkemiseni muretuult. Edasine Venemaal toimunu - revolutsioon, inflatsioon, kodusõda, võitlus näljaga, taudid - ei jätnud nendegi peret puutumata. Edgar Hark on meenutanud 1919. aasta jõululaupäeva, mil nad said toidukaardiga iga pereliikme kohta kahetunnise sabasseismise järel pool naela kaeru. See oli kogu pere jõulutoit! 1920. aasta sügisel õnnestus perekonnal Eestisse opteeruda ja Tartu elama asuda. Järgmisel aastal jätkusid Edgari õpingud H. Treffneri Gümnaasiumis, mille ta lõpetas kevadel 1928 cum laude. Seejärel astus nooruk vabatahtlikult kaitseväge, kust vabanes aasta pärast reservlipniku aukraadis.

Õpingud usuteaduskonnas

1929. a jätkas Edgar Hark õpinguid Tartu Ülikooli usuteaduskonnas. Miks ta valis just usuteaduskonna? E. Hark ise on seda selgitanud järgmiselt. Pere üksiku ja tõsiloomulise lapsena meeldis talle enam üksiolek ja mõtisklemine, mitte niivõrd mänguasjad. Sageli arutles ta taeva, taevase Isa ja inglite üle. Vanemait, kes olid sügavalt religioossed, sai ta ka alati oma küsimustele ammendavad vastused. Eriline usaldus Jumala vastu tekkinud tal aga pärast ema paranemist väga raskest haigusest. Koolipäevil huvitus nooruk usulis-eetilise ringi tegevusest. Nii jõudis ta veendumusele, et religioossed probleemid on väärtuslikumad kõigist teistest. Soovi inimhingedele troosti, julgust, rahu ja kindlust pakkuda tekkinud tal keskkoolipõlves kord üht suurepärast jutlust kuulates. Ülikooli astumise eel saanud ta isalt julgustust oma plaanidele asuda usuteaduskonda õppima. "Kui sa usud ja kui sa kindlalt tahad, siis aitab Jumal sind kõigist raskustest üle," lausunud isa. Ülikooliaastad E. Hargi elus olidki täis olelusvõitlust. Isa töötuks jäämine ja haigused peres panid perekonnapea kohustused noormehe õlgadele: tuli teenida elatist endale ja abistada vanemaid. Üle nelja aasta töötas E. Hark Tartu postkontoris.

Töö kogudustes

Pärast studiumi lõpetamist sooritas E. Hark 1935. a konsistooriumis pro venia concionandi eksami. Järg-

nes prooviaasta Tormas koguduse õpetaja A. Kuusiku ja Paide koguduses praost G. Pärli juures. Prooviaasta andis vilumusi nii misjoni- kui ka noorsootöö alal, sest töötada tuli vanglas ja vanadekodus, samuti koguduse noorteühingu ja lasterühmaga. Märtsis 1936 ordineeriti Edgar Hark Tallinna Toomkirikus õpetajaametisse ning samast päevast kinnitati ta Eesti Kiriku vikaarõpetajaks. Aastatel 1936-1941 kuni mobiliseerimiseni Punaarmee teenis E. Hark õpetajana Tudulinna Rahu, Mustvee ja Lohusuu kogudust. Ta on olnud ka Mustvee Keskkoolis usuõpetaja ning Kaitseliidu Põhja divisjoni vaimulik.

1941-46 kuulus E. Hark Eesti Laskurkorpuse koosseisu ja demobiliseerus kapteni aukraadis. 1946 asus Edgar Hark taas EELK teenistusse õpetajana Torma ja Mustvee koguduses. Aastal 1948 määrati ta Tartu praostkonna praosti kohusetäitjaks ja kinnitati konsistooriumi assessoriks. 23. märtsil 1949 valiti ta Tartu praostkonna sinodil Tartu praostkonna praostiks.

Tallinna Toompea Kaarli koguduse II pihtkonna õpetajaks nimetati E. Hark augustis 1954, kusjuures talle jäeti alles praosti nimetus. Veerandsajandi sisse (1954-1978), mil ta teenis Kaarli koguduses, mahub aktiivne tegevus Luterlikus Maailmaliidus, arvukad osavõtnud rahukonverentsidest, oikumeeniliste nädalate organiseerimine jpm. Ta oli Tallinna praostkonna praost (1972-1974) ning peapiiskopi alaline asetäitja

(1967-1977). 29. märtsil 1961 annetati Edgar Hargile tema 25. ordinatsiooni aastapäeva puhul kuldmedal. Pärast peapiiskop A. Toominga surma sai E. Hargist peapiiskopi kohusetäitja ning 31. mail 1978 valis EELK Kirikukogu ta peapiiskopiks. 31. oktoobril, pidulikul jumalateenistusel Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus, pühitses Soome ELK peapiiskop dr Mikko Juva Edgar Hargi EELK peapiiskopiks.

Oma ametiaja jooksul ordineeris dr Hark õpetajaametisse 26 kandidaati; osales Kirikute Maailmanõukogu, Luterliku Maailmaliidu, Euroopa Kirikute Konverentsi, Kristliku Rahukonverentsi jt rahvusvaheliste kiriklike organisatsioonide töös Euroopas, Aasias, Aafrikas ja Ameerikas. E. Hark oli valitud Ungari EL Teoloogia Akadeemia ja Helsingi Usuteaduse Instituudi audoktoriks.

Detsembris 1979 andis Usuteaduse Instituudi teaduskonnakogu peapiiskop ja rektor E. Hargile teoloogiamagistri kraadi ning tema 75. sünnipäeval 1986. aastal audoktori nimetuse.

Peapiiskop Edgar Hark suri 23. oktoobril 1986 ning maeti 4. novembril Torma kalmistule.

Artikkel on ilmunud Kaarli koguduse jürikuu 2003. a ajakirjas "Sulane" nr 1/31